

JAARVERSLAG 1996 DNPP

Inleiding

Het jaar 1996 stond voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen voor een deel in het teken van de automatisering. Zo werd de inrichting van een eigen *site* van het DNPP op het Internet voorbereid. Hierop wordt onder meer de catalogus van het Documentatiecentrum aangeboden. Verder werden de al eerder begonnen werkzaamheden met betrekking tot de retrospectieve invoer van de catalogus van vóór 1986 in het geautomatiseerde bestand van het DNPP, voortgezet.

Naast de presentatie van het Documentatiecentrum op Internet vroegen natuurlijk ook de traditionele taken veel aandacht. De collecties namen dit jaar opnieuw in omvang toe, mede door schenkingen van enkele particulieren. Bovendien vroeg de dienstverlening weer veel tijd. Medewerking aan onderwijs en onderzoek en aan radio- en tv-programma's liet zien dat anderen - ook vóór de aanwezigheid op Internet - de weg naar het DNPP wisten te vinden.

Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP

Conform het reglement van het DNPP (art. 7, 8, 9 en 10) werd in 1980 het Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP ingesteld. Op 1 januari 1996 bestond het Adviescollege uit de volgende leden:

- prof.dr. D.F.J. Bosscher, hoogleraar Eigentijdse Geschiedenis, op voordracht van de Faculteit der Letteren;
- prof.mr. D.J. Elzinga, hoogleraar Staatsrecht, op voordracht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid;
- prof.dr. F.N. Stokman, hoogleraar Methoden en Technieken van Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, op voordracht van de Faculteit der Psychologische, Pedagogische en Sociale Wetenschappen;
- dr. J.M. van Boetzelaer (voorzitter), directeur Dienst Onderwijs, Onderzoek en Planning van de Rijksuniversiteit, op voordracht van de Bibliothecharis;
- dhr. Chr. Wiersma, directeur Openbare Bibliotheek te Groningen, op voordracht van de Bibliothecharis;
- dr. A.C. Klugkist, Bibliothecharis, adviserend lid.

Het Wetenschappelijk Adviescollege vergaderde in het verslagjaar eenmaal, op 22 november. Het Adviescollege besprak op deze bijeenkomst de activi-

teiten die het DNPP tot dan toe in 1996 had ontplooid. Ook boog het zich over de plannen van het DNPP om op Internet een eigen web-*site* in te richten (zie in het onderstaande onder 'Automatisering en Internet').

Personeelsformatie

Op 1 januari 1996 was de staf van het DNPP als volgt samengesteld:

dr. A.P.M. Lucardie - wetenschappelijk medewerker (0,5 fte)

mevr. I.M. Noomen - documentaliste (0,6 fte)

mevr. B.H. Pier - secretaresse (0,7 fte)

mevr. D. van Rheenen - documentaliste (0,5 fte)

mevr. J.J.M. Strijbosch - secretaresse (0,3 fte)

drs. G. Voerman - Hoofd (1,0 fte)

Met ingang van 1 januari 1996 werd mevr. Van Rheenen als documentaliste benoemd. Zij volgde mevr. M. Nieboer op, die projectleider bibliotheekautomatisering werd aan de Hanzehogeschool te Groningen. Mevr. Van Rheenen was voor haar aanstelling als documentaliste op het secretariaat van het DNPP werkzaam. De aldus ontstane vacature werd per 16 februari 1996 vervuld door mevr. J.J.M. Strijbosch. In verband met het retro-project (zie hieronder) werd gedurende het verslagjaar de aanstelling van mevr. Noomen met 0,1 fte uitgebreid tot 0,6 fte.

Ook in 1996 kon het DNPP zich weer verheugen in de medewerking van vrijwilligers. Drs. J. Hippe nam evenals in vorige jaren de verwerking van de publicaties van de reformatorisch-christelijke partijen voor zijn rekening. Dhr. H. Wiersma en de historici drs. B.H. de Boer en drs. R.F. van Wijk leverden elk een bijdrage aan enkele bibliografische projecten. Ook waren zij betrokken bij de verwerking van schenkingen, waar het vaste personeel als gevolg van de drukke werkzaamheden niet aan toe kwam. Met name met de catalogisering van partijaffiches is in het verslagjaar flinke vooruitgang geboekt.

Ten slotte deden in 1996 twee studenten van de studierichting Politicologie van de Katholieke Universiteit Nijmegen als stagiaire op het DNPP werker-
varing op. Mevr. S. Blair rondde haar in oktober 1995 begonnen stage af op 1 april. Van 1 juli tot 1 september liep mevr. I.J.C. Riezebosch stage.

Dienstverlening

Ook in 1996 legde de dienstverlening een groot beslag op de arbeidstijd. Vergeleken met voorgaande jaren daalde het aantal gebruikers dat het DNPP bezocht licht, waarschijnlijk omdat in 1996 - in tegenstelling tot voorgaande jaren - geen verkiezingen werden gehouden. Ruim 900 bezoekers maakten gebruik van de bestanden van het Centrum. Het aantal schriftelijke en telefonische verzoeken om informatie lag rond de 1000. De groep gebruikers bestond ook nu weer vooral uit doctoraalstudenten van verschillende discipli-

nes. Ook HBO-studenten, journalisten, wetenschappers, leraren en leerlingen van middelbare scholen deden echter een beroep op het DNPP. Dienstverlening vond verder plaats door middel van ondersteuning van onderwijsactiviteiten van verschillende aard (zie onder 'relaties met instellingen en het onderwijsveld').

Documentatie

De tweede belangrijke taak van het DNPP, naast en als voorwaarde voor de dienstverlening, bestaat uit documentatieactiviteiten. Voor een uitgebreid overzicht van de op het Centrum aanwezige periodieken en de overige collecties wordt verwezen naar de in de zomer van 1995 verschenen, geheel herziene en geactualiseerde *Beschrijving van de collecties van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*. Dit overzicht is eveneens te vinden op de web-site van het DNPP (www.ub.rug.nl/dnpp/). Een globale aanduiding is hier echter op zijn plaats. In 1996 werden op het DNPP de volgende collecties (die bijna allemaal toegankelijk zijn via de geautomatiseerde catalogus) bijgehouden en uitgebreid:

1. *boeken*. Deze collectie bevat historische en politicologische literatuur betreffende politieke partijen, alsmede (auto-)biografieën van politici. Het aantal boeken bedroeg eind 1996 circa 2.400.
2. *brochures*. Deze verzameling bevat door politieke partijen of verwante organisaties uitgegeven brochures, nota's en rapporten. Deze publicaties worden systematisch aangeschaft. Eind 1996 waren ongeveer 4.500 brochures gecatalogiseerd.
3. *knipsels*. Op het DNPP is een uitgebreide collectie krantenknipsels aanwezig over partijpolitieke ontwikkelingen in Nederland, met het accent op de activiteiten van de partijen buiten het parlement. Deze knipselverzameling gaat terug tot 1970. Momenteel worden vier dagbladen geknipt: het *Nieuwsblad van het Noorden*, *NRC Handelsblad*, *Trouw* en de *Volkskrant*.
4. *dag-, week- en partijbladen*. Het DNPP bezit een uitgebreide collectie ingebonden of op microfiche gefotografeerde dag- en opiniebladen (vanaf 1973) en partijbladen. Zeker bij de laatste categorie wordt gestreefd naar volledigheid.
5. *affiches*. In 1986 is begonnen met het systematisch ordenen, fotograferen en ontsluiten van de groeiende hoeveelheid affiches. Eind 1996 bezat het DNPP ongeveer 1.550 verschillende affiches van politieke partijen. Tegen betaling kunnen negatieven en/of afdrukken beschikbaar worden gesteld.
6. *geluidsarchief*. Naast interviews met prominente partijpolitici (veelal gehouden in het kader van een specifiek onderzoek) bevat deze collectie vooral integrale geluidsopnames van belangrijk geachte partijbijeenkomsten zoals congressen en partijraden. Eind 1996 telde het geluidsarchief zo'n 350 geluidsbanden en 290 cassettes.
7. *archieven*. Het DNPP ontvangt regelmatig archieven van partijen en parti-

culieren. Voor een overzicht van de collecties die het DNPP in beheer heeft, wordt hier verwezen naar de *Beschrijving van de collecties* en naar de DNPP-site. Hier wordt nog vermeld dat met uitzondering van de collecties waarvan de plaatsingslijst nog in voorbereiding is, al deze archieven voor onderzoek beschikbaar zijn. In verband met de beperkende voorwaarden die soms aan de raadpleging van een archief zijn gesteld, verdient het aanbeveling hierover van tevoren met het DNPP contact op te nemen. Het is in alle gevallen noodzakelijk schriftelijke toestemming voor raadpleging te verkrijgen van het Hoofd van het DNPP en in een enkel geval ook van de archiefhouder.

8. *overig*. Zonder uitpuittend te zijn, worden hier nog de volgende collecties genoemd:

- statuten, reglementen, jaarverslagen, verkiezings- en beginselprogramma's;
- congresstukken (van congressen, partijraden, algemene ledenvergaderingen).

Mede om de collecties ook voor een vroegere periode op specifieke deel-terreinen zo volledig mogelijk te maken, worden bibliografische projecten opgezet. In het verslagjaar werd aan verschillende projecten gewerkt.

Samen met het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) bereidt het DNPP de herziening en actualisering voor van de uitgave *Van bron tot boek. Apparaat voor de geschiedschrijving van het communisme in Nederland*. Het is de bedoeling dat deze nieuwe editie in het voorjaar van 1997 het licht ziet. Verder zijn de werkzaamheden aan de bibliografie over de protestants-christelijke partijen voortgezet. Hierbij werkt het DNPP samen met het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDNP) van de Vrije Universiteit te Amsterdam. In het najaar van 1997 moet deze publicatie zijn afgerond. Ten slotte zijn flinke vorderingen gemaakt bij de voorbereiding van een bibliografie en een bronnenoverzicht betreffende de PPR. Deze uitgave zal in samenwerking met het Katholiek Documentatie Centrum (KDC) van de Katholieke Universiteit Nijmegen worden verwezenlijkt.

De uitgave van een veelomvattend apparaat voor de geschiedschrijving van de sociaal-democratie, die het DNPP gezamenlijk met het IISG voorbereidt, liep grote vertraging op door ziekte van de verantwoordelijke medewerker van het IISG. Naar het zich laat aanzien zal hierin in 1997 nog weinig verandering komen.

Eén bibliografisch project waarin het DNPP participeerde, is gestaakt. Het betreft hier de geannoteerde publicatie van documenten over de betrekkingen tussen de CPN en de Communistische Internationale, waarbij werd samengewerkt met het IISG en het *Rossijskij centr chranenija i izutsjenija dokumentov novejszej istorii (RTsChIDNI*; Russisch centrum voor de bewaring en bestudering van documenten betreffende de eigentijdse geschiedenis) te

Moskou. Gezien de in de laatste jaren sterk toegenomen terughoudendheid bij de Russische archiefautoriteiten om mee te werken aan de publicatie van archiefstukken die eventueel schadelijk zijn voor het imago van Rusland, achtten het IISG en het DNPP het vooralsnog niet mogelijk tot een wetenschappelijk verantwoorde bronnenpublicatie te komen.

De veranderde situatie op archiefgebied in Rusland was ook mede verantwoordelijk voor het stopzetten van een tweede project van geheel andere aard, waarbij het DNPP was betrokken. Het betreft hier de voorbereiding van de tentoonstelling 'Reizigers naar Rusland', over de (politieke) relaties tussen Nederland en Rusland/Sovjet-Unie in de negentiende en twintigste eeuw. Voor deze expositie werd samengewerkt met het Gemeentearchief Groningen en de vakgroep Geschiedenis en het Universiteitsmuseum van de Rijksuniversiteit Groningen. Aanvankelijke toezeggingen van Russische archieven om hiervoor originele documenten uit hun collecties ter beschikking te stellen, werden uiteindelijk niet of slechts ten dele gestand gedaan. Nadat zich ook problemen bij de fondswerving hadden voorgedaan, werd besloten de tentoonstelling af te blazen.

Automatisering en Internet

In 1986 startte de automatisering van de catalogus van het DNPP. Daarbij werd gebruik gemaakt van het systeem van het Centrum voor Bibliotheekautomatisering PICA, waarin een groot aantal wetenschappelijke, openbare en speciale bibliotheken in Nederland participeren. Eind 1994 kwam de geautomatiseerde DNPP-catalogus beschikbaar via het Open Bibliotheek Netwerk (OBN). Via de *on-line* publiekscatalogus (OPC) van de Universiteitsbibliotheek Groningen kan iedereen die toegang heeft tot het OBN, zoekacties uitvoeren in de geautomatiseerde catalogus van het DNPP. In 1996 kwam er een tweede toegangsmogelijkheid tot de DNPP-catalogus bij, namelijk via de *web-site* van het Documentatiecentrum (www.ub.rug.nl/dnpp/). Op deze *site* biedt het DNPP verder organisatorische en documentaire informatie over de Nederlandse politieke partijen aan. Het is de bedoeling om in 1997 van start te gaan met een 'electronische bibliotheek', waarin publicaties van politieke partijen *on-line* en *full-text* worden aangeboden. In het verslagjaar hebben hierover gesprekken plaatsgehad met de politieke partijen en hun wetenschappelijke bureaus. De meeste van hen hebben hun medewerking toegezegd.

Per 31 december 1996 telde de geautomatiseerde catalogus van het DNPP circa 43.000 titels van boeken en brochures en van artikelen uit partijbladen, opiniebladen, wetenschappelijke tijdschriften en dagbladen. Evenals in 1995 is in het verslagjaar het aantal ingevoerde titels sterk gegroeid. Voor een deel komt dit op conto van het in september 1995 gestarte 'retro-project'. Hierbij wordt de van vóór 1986 daterende kaartcatalogus door de catalogiseerafdeling van de Universiteitsbibliotheek retrospectief in het geautomati-

seerde bestand van het DNPP ingevoerd. Dit project, dat werd mogelijk gemaakt door een gezamenlijke inspanning van de Universiteitsbibliotheek en de primair bij het DNPP betrokken universitaire instellingen (de Rechten- en Letterenfaculteit en de vakgroepen Geschiedenis en Sociologie) zal naar verwachting eind 1997 worden afgerond.

Onderzoek en publicaties

Behalve documentatie en dienstverlening heeft het DNPP ook tot taak wetenschappelijk onderzoek naar Nederlandse politieke partijen waar mogelijk te stimuleren, te ondersteunen en te begeleiden. Om deze taken naar behoren te kunnen vervullen zijn goede contacten met het onderzoeksveld van belang. In 1996 werden verschillende onderzoeksprojecten door het DNPP ondersteund:

- Documentatiearbeid ten behoeve van het *Compendium voor politiek en samenleving in Nederland* (onder redactie van H. Daalder en C.J.M. Schuyt).
- Documentatiearbeid ten behoeve van het jaarboek *Parlement en kiezer* (onder redactie van G.G.J. Thissen).
- Documentatiearbeid ten behoeve van de *Gids Politieke Partijen*, die in samenwerking met het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) is uitgegeven (afgerond).
- Apparaat voor de geschiedschrijving van de sociaal-democratie; in samenwerking met het IISG.
- Herziening en actualisering van *Van bron tot boek. Apparaat voor de geschiedschrijving van het communisme in Nederland*; in samenwerking met het IISG.
- Bibliografie betreffende de protestants-christelijke partijen; in samenwerking met het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (1800-heden).
- 'Research Project on Western-European Communism'; onderzoeksproject gecoördineerd door S. Courtois (Centre d'Etude, d'Histoire et de Sociologie du Communisme; Université de Paris X, Nanterre).
- 'Parties and Party Systems in Europe since 1945. A Bibliographical Guide to the Literature'; bibliografisch project gecoördineerd door S. Bartolini, D. Caramani en S. Hug (European University Institute, Florence).
- 'The Makers of West European Institutions. A Biographical Dictionary'; biografisch woordenboek onder redactie van D.S. Bell (University of Leeds).
- Onderzoeksproject 'politieke communicatie'; in samenwerking met de Stichting Film en Wetenschap te Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam.

- Geannoteerde publicatie van documenten betreffende de betrekkingen tussen de CPN en de Communistische Internationale, in samenwerking met het IISG en het *Rossijskij centr chranenija i izutsjenija dokumentov novejszej istorii (RTsChIDNI)*; Russisch centrum voor de bewaring en bestudering van documenten betreffende de eigentijdse geschiedenis) te Moskou (gestaakt).
- 'Reizigers naar Rusland'. Tentoonstellingsproject betreffende de (politieke) relaties tussen Nederland en Rusland/Sovjet-Unie in de negentiende en twintigste eeuw; in samenwerking met het Gemeentearchief Groningen en de vakgroep Geschiedenis en het Universiteitsmuseum van de Rijksuniversiteit Groningen (gestaakt).

Naast de hierboven vermelde ondersteuning van onderzoeksprojecten hebben individuele medewerkers van het DNPP geparticipeerd in onderzoeken en deelgenomen aan wetenschappelijke congressen, onder andere: Politicologenetmaal (Doorn), symposium van het Research Project on Western-European Communism (Parijs), de Joint Sessions van het European Consortium for Political Research (Oslo), de conferentie 'Greening the Millennium' (Ambleside, Engeland), de studiedag van de 'Groupe d'Etude des Mouvements Ecologistes' (Parijs) en het congres 'Rondom Peter de Grote' (Groningen).

Verschillende onderzoeksresultaten werden vastgelegd in schriftelijke stukken. Het *Jaarboek 1995* van het DNPP werd begin april gepubliceerd. De verschijning kreeg ruime aandacht van de media - niet alleen van de landelijke dagbladen, maar ook van radio- en tv-programma's. In dit Jaarboek en daarbuiten verzorgden de stafleden van het DNPP in 1996 de volgende publicaties en papers:

- Joop Hippe, Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Kroniek 1995. Overzicht van de partijpolitieke gebeurtenissen van het jaar 1995' in: *Jaarboek 1995 DNPP*, Groningen, 1996, 14-91.
- Paul Lucardie, *Nederland Stroomland. Een geschiedenis van de politieke stromingen*, Assen, 1996 (tweede herziene druk).
- P. Lucardie, in samenwerking met S. Blair: 'Prophets, Prolocutors and Pyromaniacs: New Parties in The Netherlands'. Paper presented to the workshop 'New Parties and the Party System' of the ECPR Joint Sessions, Oslo, maart 1996.
- Paul Lucardie, 'Autumn Leaves: Green Politics and Parties in The Netherlands'. Paper presented at the Conference 'Greening the Millennium', Lancaster University, Ambleside, 27 september 1996.
- Paul Lucardie, 'Les militants des partis écologistes aux Pays-Bas'. Communication présentée au le Groupe d'Etude des Mouvements Ecologistes, Parijs, 6 december 1996.
- Paul Lucardie, *De toekomst van politieke partijen*, Lelystad, 1996.
- P. Lucardie, 'Liberalisme, sociaal-democratie en de vergeten tus-

- senstroming', in: *Socialisme en Democratie*, 53 (1996), 12 (dec.), 705-707.
- Paul Lucardie, 'Algemeen Ouderenverbond (AOV)/Groep-Nijpels (Senioren 2000)/Groep-Hendriks', in: Eddy M. Habben Jansen, Lilian Stolwijk en Gerrit Voerman, red., *Gids Politieke Partijen*, Amsterdam/Groningen, 1996, 29-33.
  - Paul Lucardie, 'Unie 55+ (voorheen Politieke Unie 55+)' in: *Gids Politieke Partijen*, 129-130.
  - Paul Lucardie en Lilian Stolwijk, 'GroenLinks' in: *Gids Politieke Partijen*, 85-89.
  - A.P.M. Lucardie en W.H. van Schuur, 'De ontgroening van GroenLinks. Voorlopig verslag van een enquête onder de deelnemers aan het lustrumcongres van GroenLinks op 25 november 1995', in: *Jaarboek 1995 DNPP*, Groningen, 1996, 247-264.
  - Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Politiek beheerst door paarse compromissen', in: *Staatscourant*, 18 december 1996.
  - Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'The Netherlands', in: *European Journal of Political Research*, 30 (1996), 3/4 (Dec.), 415-419.
  - G. Voerman, red., *Het Liberalisme in Groningen*, Groningen, 1995.
  - G. Voerman, 'De vrijzinnige partijen tijdens het interbellum', in: *Het Liberalisme in Groningen*, 27-50.
  - G. Voerman, 'De tweede jeugd van het liberalisme. VVD en D66, 1967-1994', in: *Het Liberalisme in Groningen*, 73-100.
  - Gerrit Voerman, 'Henriette Roland Holst en haar breuk met de Komintern, 1924-1925', in: *Bulletin Nederlandse Arbeidersbeweging*, december 1995, nr. 40, 103-113.
  - G. Voerman, 'De ledentallen van politieke partijen, 1945-1995,' in: *Jaarboek 1995 DNPP*, Groningen, 1996, 192-206.
  - Gerrit Voerman, 'Le tryptique de la social-démocratie aux Pays-Bas', in: Marc Lazar, red., *La Gauche en Europe depuis 1945. Invariants et mutations du socialisme européen*, Parijs, 1996, 197-214.
  - Gerrit Voerman, Eddy M. Habben Jansen en Lilian Stolwijk, red., *Gids Politieke Partijen*, Amsterdam/Groningen, 1996.
  - Gerrit Voerman, 'Politieke partijen in Nederland: een inleiding', in: *Gids Politieke Partijen*, 11-25.
  - Gerrit Voerman, 'De Groenen' in: *Gids Politieke Partijen*, 59-62.
  - Gerrit Voerman, 'Socialistische Partij (SP)' in: *Gids Politieke Partijen*, 113-117.
  - Gerrit Voerman en Lilian Stolwijk, 'Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)' in: *Gids Politieke Partijen*, 135-139.
  - Gerrit Voerman, 'Provinciale politieke partijen' in: *Gids Politieke Partijen*, 147-149.

- Gerrit Voerman, 'Kroniek van een aangekondigde vernietiging. Over de toekomst van de archieven van de BVD', in: *De Nieuwste Tijd*, juni 1996, nr. 6, 23-30.
- Gerrit Voerman, 'Le paradis perdu. Les adhérents des partis sociaux-démocrates d'Europe occidentale, 1945-1995', in: Marc Lazar, red., *La Gauche en Europe depuis 1945. Invariants et mutations du socialisme européen*, Parijs, 1996, 561-578.
- Gerrit Voerman, 'The Dutch and the Soviet Union during the Second World War', in: *Izoetsjenije istorii vtoroj mirovoj vojny v Rossii i Niderlandach*, Moermansk, 1996, 13-20.
- Gerrit Voerman, 'The national archives of Dutch political parties', in: Günter Buchstab, red., *Das Gedächtnis der Parteien. Parteiarchive in Europa*, Sankt Augustin, 1996, 44-50.
- Gerrit Voerman, 'Some observations on the relationship between the CPN and the Soviet Union, 1917-1989'. Paper presented at the Conference 'Around Peter the Great', Groningen, 15-17 oktober 1996.
- Gerrit Voerman, 'Bartha Rutgers-Mees. Een vergeten revolutionaire uit Veendam', in: *Nieuwsblad van het Noorden*, 30 november 1996.

Relaties met instellingen en het onderwijsveld

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste organisaties waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Van alle partijen ontving het DNPP - deels gratis - periodieken, brochures, nota's en rapporten. Op hun beurt doen partijen ook regelmatig een beroep op de collecties van het DNPP.

Op het wetenschappelijke vlak participeerde het DNPP in het landelijk Postdoctoraal Opleidingsprogramma Negentiende en Twintigste Eeuwse Geschiedenis (PONTEG). Dit zogeheten 'AIO-netwerk' maakt deel uit van de Onderzoeksschool Politieke Geschiedenis. Dhr. Voerman onderhield voor het DNPP de contacten met onder andere het IISG, het IPP, het HDNP, het KDC en de Stichting Film en Wetenschap - Audiovisueel Archief.

In de vorige paragraaf werden reeds enkele contacten op onderzoeksgebied met universitaire instellingen genoemd. Daarnaast werden in 1996 door medewerkers van het DNPP ook (gast-)colleges en lezingen gegeven. Dhr. Lucardie hield op 28 februari een inleiding over 'Liberalisme, sociaal-democratie en de vergeten tussenstroming' voor de werkgroep geschiedenis van de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA.

Met drs. J.C. den Hollander van de vakgroep Geschiedenis gaf dhr. Voerman in de eerste maanden van 1996 een uitgebreid kernvak met als onderwerp 'verzuimdheid en ontzuiling in het na-oorlogse Nederland'. Verder begeleidde hij een aantal studenten bij hun eindschrijft, en adviseerde hij

enkele promovendi. In mei en september gaf dhr. Voerman tevens enkele inleidingen over de collecties van het DNPP voor geschiedenisstudenten van de Rijksuniversiteit Groningen. Op 10 oktober hield hij een gastcollege over de Nederlandse politieke partijen, in het kader van het politicologie-college dat door de sectie Politieke Wetenschappen van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid wordt gegeven.

Op 9 februari verzorgde dhr. Voerman een inleiding over politieke partijen op een bijeenkomst die was georganiseerd door de Provinciale werkgroep politieke scholing voor vrouwen. Op 7 maart sprak hij voor de afdeling Groningen van GroenLinks over de Socialistische Partij; op 7 november voor de afdeling Groningen van het CDA over de toekomst van de politieke partijen. Voor de medewerkers van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis hield hij op 9 mei een lezing over de activiteiten van de Communistische Internationale in Nederland in de jaren twintig en dertig.

Ten slotte verleende dhr. Voerman zijn medewerking aan het tv-programma over politieke besluitvorming van de Nederlandse Onderwijs Televisie (NOT). Dit programma, bedoeld voor de bovenbouw van havo en vwo, werd uitgezonden op 4 november.

Bijzondere activiteiten

In het voorjaar verscheen de *Gids Politieke Partijen*. Voor de inhoud tekenden het DNPP en het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP). In deze gids worden de historische en ideologische achtergronden van alle in de Staten-Generaal vertegenwoordigde partijen geschetst. Daarnaast verschaft de gids informatie over de politieke standpunten van deze partijen en hun interne organisatie.

Afgezien van Internet raakte het DNPP in 1996 ook bij andere 'nieuwe media' betrokken. Het Documentatiecentrum werd door het partijsecretariaat van de VVD uitgenodigd te adviseren bij de totstandkoming van een CD-i en CD-rom over deze partij. De CD-i werd in augustus door uitgeverij Streng-holt op de markt gebracht; de CD-rom zal begin 1997 volgen. Daarnaast fungeerde het DNPP als adviseur bij het CD-rom project 'Het Binnenhof'. Dit interactief computerprogramma poogt aan de hand van verschillende personages (kamerlid, minister) de werking van het Nederlandse politieke bestel uiteen te zetten. Naar verwachting zal deze CD-rom in januari 1997 op de markt komen.